DON’T FORGET I WAS SOMEONE

רוני בן פורת

אוצרת: סאלי הפטל נוה

אובדן ואבל, לצד השאיפה האנושית לשמר ולהנציח את המתים, הם אבני היסוד של תערוכת היחיד החדשה של רוני בן פורת DON’T FORGET I WAS SOMEONE.

בן פורת עוסקת ברטוריקה של הנצחה המאפיינת את אתרי הזכרון הרבים בישראל שהפכו לחלק בלתי נפרד מהנוף בצידי הדרכים או במרחבים הציבוריים. בתערוכה הנוכחית היא מתמקדת באנדרטה כסימן לשכול ובכך מצטרפת לשורה ארוכה של אמנים שעוסקים בנושא.

האנדרטה, כמובלעת של קדושה חילונית, משמשת לא רק כאתר להתייחדות עם המתים, אלא גם כאלמנט שמחבר בין העבר להווה, בין פרטים לקהילות, בין המוות לחיים. היא ניצבת כתמרור סימבולי המשמש תזכורת קבועה למסכת של ערכים שמבנים את הזהות הלאומית בישראל. יותר מהכול היא מעידה על הסכמה והכרה קולקטיביות בכך שההגנה על הארץ כרוכה לבלי הפרד בהירואיזם ובהקרבה, גם של החיים עצמם.

בן פורת בוחנת את הערכים האסתטיים, הפורמליים והסימבוליים של האנדרטה כמו גם את הדואליות המאפיינת אותה כמרחב בו מותכים זה אל זה הפרטי והציבורי. עניינה האישי אינו בפוליטיקה של האנדרטה (כזירה של מאבק על עיצוב הזהות), אלא בפואטיקה שהיא מקיימת ובאפשרות לייצר מרחב התאבלות המעניק פורקן לעצב ולגעגוע.

בעבודה ללא כותרת מתורגם מונומנט האבן המאסיבי, אחד ממאפייניהן המובהקים של האנדרטאות, למסך עדין עשוי מעשרות ניירות מעובדים, שמכסים את קיר הגלריה. על אף היעדר המסה ושבריריותו של הנייר, המסך משדר עוצמה מונומנטלית של אנדרטה. 146 הרישומים שמרכיבים את המסך נוצרו בפעולה של כיסוי וגילוי. אדמה, פיח ואבק, הונחו על הניירות וכוסו באבקת פחם. לאחר חשיפה והתכלות של חלק מהחומרים הוסרו השאריות. החומריות האורגנית מקעקעת את הנייר ומותירה סימנים מופשטים רוחשי חיים, הממלאים את מקומה של דממת האבן. בתהליך שנראה כקבורה ועלייה מן האפר משמש כל אחד מן הסימנים זיכרון יחיד במינו למה שהיה ואיננו.

מול המסך ניצב מערום האבנים שנדמה כעזובה בנוף. DON’T FORGET I WAS SOMEONE היא אסופה אקלקטית של שברי אבן ושיש מהסוג המשמש לבניית מצבות ואנדרטאות. כאנטיתזה לממלכתיות המבקשת לאפוף את האנדרטאות נראה מערום האבנים כקבר מאולתר ואקראי בשולי הדרך. על כמה משברי האבנים מסותתות מילים שחיבורם יחד מעלה את שם העבודה. המשפט המתלכד לא מעיד על אינדיבידואליות (כנהוג במצבות קבורה בהן מופיעים שמות, תאריכים ולעיתים אף כינויי החיבה) אלא מדגיש את האנונימיות של המתים ונקרא כקינה אוניברסלית. תחינתם, בלשון ציווי, של המתים אל החיים: ’אל תשכחו, גם אני הייתי מישהו’ מצביעה יותר מהכול על החולשה האנושית להחזיק את זכרון המתים.

העבודות בתערוכה עושות שימוש בחומרים הכרוכים לבלי הפרד בטקסיות המוות: פחם, אפר, אדמה ואבן, חומרים אורגניים בעלי משמעויות סימבוליות המעידים במקביל גם על תהליכים של התכלות ופירוק לצד שימור (חניטה) וקבורה.

את שתי העבודות משלים טקסט קצר שכתבה בן פורת על פיסת נייר שבו היא מתמסרת לאבלה הפרטי על מות אביה ולקינה שהיא נושאת לזכרו. במחווה אינטימית זו היא מבקשת לחרות גבול בין האבל הפרטי לקולקטיבי ולהצביע על כך שכאב האובדן הוא לעולם קניינו האישי של היחיד. בן פורת דוחקת הצידה את פעולת הניכוס החברתי למען אתוסים לאומיים, תובעת בחזרה את מקומו של האבל הפרטי ומקדישה את מרחב ההתאבלות שיצרה לכל מי שחפץ להתמסר אף הוא לאובדנו הפרטי.

For English scan the code

امسح الباركود للنص في العربية

טקסט: סאלי הפטל נוה
עריכת טקסט: מירב גבעוני הרושובסקי
תרגום לאנגלית: צפרה נמרוד
תרגום לערבית: אסראא עאבד
צילום: דניאל חנוך
עיצוב: תמר לב-און

P8 גלריה לאמנות עכשווית
P8 Contemporary Art Gallery
משרד התרבות והספורט
תל אביב יפו TEL AVIV YAFO

רוני בן פורת, ללא כותרת, 30/40 ס"מ, 2022

